

**ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ**

-

**ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF THE ANCIENT WORLD:
FROM THE EARLY PREHISTORY TO LATE ANTIQUITY**

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ

2025 – 2026

ΑΘΗΝΑ 2025

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών

Σ. Ανεζίρη, Στ. Κατάκης

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Τηλ. 210 7277319, 210 7277887

Γρ. 404

E-mail: PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr

Διεύθυνση: Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Φιλοσοφική Σχολή

T.K. ΑΘΗΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ απαρτίζεται από τους:

Διευθυντής του ΠΜΣ

Μέλη:

Αναπλ. Καθηγητής Στυλιανός Κατάκης

Καθηγητής Χρύσανθος Κανελλόπουλος

Καθηγητής Κωσταντίνος Κοπανιάς

Αναπλ. Καθηγήτρια Σοφία Ανεζίρη

Επίκ. Καθηγητής Βασίλειος Πετράκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ	3
2. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-2026	
Συνοπτικός πίνακας	5
Αναλυτική περιγραφή σεμιναρίων	9
2α.ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	9
2β. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	16
2γ. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	22
3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	26
4. EUROPEAN MASTER IN CLASSICAL CULTURES	35

2. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2025-2026
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

LIST OF SEMINARS 2025-2026

2α. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – PREHISTORIC ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΠΡ16	Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας <i>Γ. Βαβουρανάκης</i> The philosophical background of archaeological interpretation <i>G. Vavouranakis</i>
Κωδ. ΠΡ23	Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της εποχής του χαλκού <i>Λ. Πλάτων</i> Looking for the function of enigmatic objects from the bronze age Aegean <i>L. Platon</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. ΠΡ10	Αλληλένδετοι Κόσμοι: Πολιτισμικές Αλληλεπιδράσεις στην Εγγύς Ανατολή, την Κύπρο και το Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου <i>Κ. Κοπανιάς</i> Entangled Worlds: Cultural Interactions in the Near East, Cyprus, and the Aegean during the Bronze Age and Early Iron Age. <i>K. Koranias</i>
Κωδ. ΠΡ22	Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου <i>Γ. Παπαδάτος</i> Mortuary archaeology of the Early Aegean <i>Υ. Papadatos</i>
Κωδ. ΠΡ19	Προϊστορικό Αιγαίο: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις <i>Α. Καραλή (ομότ. καθ. ΕΚΠΑ) – Γ. Φερεντίνος (ομότ. καθ. Παν.Πατρών)</i>

	Prehistoric Aegean: A geoarchaeological and bioarchaeological approach <i>L. Karali (prof. em. NKUA) – G. Ferentinos (prof. em. Univ. of Patras)</i>
--	--

2β. ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – CLASSICAL ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΚΛ13	Εικονογραφία και εικαστική αφήγηση, με έμφαση στην αττική αγγειογραφία (8ος-4ος αι. π.Χ.) <i>Ε. Κεφαλίδου</i> Iconography and Visual Narration, with an emphasis on Attic painted pottery (8th-4th century BC) <i>E. Kefalidou</i>
ΚΛ24	Παράδοση και νεωτερισμοί στη Ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας τον 1^ο αι. π.Χ. και τον 1^ο αι. μ.Χ. <i>Στ. Κατάκης</i> Tradition and innovations in the Roman province of Achaëa in the 1st c. BC and the 1st c. AD <i>St. Katakis</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. ΚΛ20	Ελληνιστική Αλεξάνδρεια: τοπογραφία, αρχαιολογία, και τέχνη <i>Δ. Πλάντζος, Ν. Δημάκης</i> Hellenistic Alexandria: topography, archaeology, and art <i>D. Plantzos, N. Dimakis</i>

**2α-β. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ –
PREHISTORIC AND CLASSICAL ARCHAEOLOGY**

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. APXK02	Τέχνη και τεχνολογία της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις και σύγχρονες αναγνώσεις (Εποχή του Χαλκού – Ελληνιστικοί χρόνοι) <i>B. Πετράκης, Χ. Μπρεκουλάκη</i> The art and craft of Ancient Greek painting: interdisciplinary approaches and modern readings (Bronze Age - Hellenistic period) <i>V. Petrakis, H. Breoulaki</i>

2γ. ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ – ANCIENT HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. API 17	Αρχαία Ελληνική Επιγραφική και Διαδίκτυο. Επεξεργασία επιγραφικών κειμένων για τον εμπλουτισμό της βάσης ΝΑΥΤΙΛΟΣ <i>Σ. Ανεζίρη</i> Ancient Greek Epigraphy and the Internet. Processing of epigraphic texts for the enrichment of the database NAUTILUS <i>S. Aneziri</i>
Κωδ. API 15	Πολιτικοί και κοινωνικοί θεσμοί στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο <i>Ν. Γιαννακόπουλος, Χρ. Κοκκινιά</i> Political and social institutions in the Hellenistic and Roman periods <i>N. Giannakopoulos, Chr. Kokkinia</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
Κωδ. API 18	Ο πόλεμος κατά την Ελληνική Αρχαιότητα: ζητήματα τακτικής <i>Σ. Ψωμά</i> War in Greek Antiquity: tactical issues <i>S. Psoma</i>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2025-2026
2α. Σεμινάρια ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Γιώργος Βαβουρανάκης – Giorgos Vavouranakis

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας

Subject: The philosophical background of archaeological interpretation

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Οι φοιτήτριες/φοιτητές επιλέγουν εκπροσώπους της φιλοσοφίας ή της ευρύτερα οριζόμενης ως κοινωνιολογικής θεωρίας (π.χ. Μαρξ, Γκοντελιέ, Γκραίμπερ, Γκίντενς, Μπουρντιέ, Φουκώ, Ντε Λάντα κ.ά.), συζητούν τις ιδέες καθαυτές και βρίσκουν ένα συναφές αρχαιολογικό παράδειγμα για να κατανοήσουν το προϊστορικό Αιγαίο μέσα από τις ιδέες αυτές. Κάθε εβδομάδα ένας φοιτητής ή μία φοιτήτρια τίθεται επικεφαλής της ομάδας και συντονίζει τη συζήτηση. Οι κύριες έννοιες που συζητώνται περιλαμβάνουν το εμπόρευμα, την έννοια του Λόγου, την ανθρώπινη πρόσληψη, την πρακτική, τη δομοποίηση και τη θεωρία συναρμογής. Η αξιολόγηση βασίζεται σε μικρές επιμέρους γραπτές εργασίες και σε μία κυρίως παρουσίαση και γραπτή εργασία. η-τάξη: ARCH326

Summary: The seminar aims to examine several ideas of modern and contemporary philosophy that have influenced archaeological thought, since they refer to the relation of people to material culture. Students select representatives of philosophy or the wider defined social theory (e.g. Marx, Godelier, Graeber, Giddens, Bourdieu, Foucault, De Landa etc.), they discuss their ideas themselves and they find suitable archaeological examples in order to understand the prehistoric Aegean through them. Every week, one student is placed in charge of the group and chairs the discussion. The main concepts discussed include the commodity, the notion of the discourse, human perception, practice, structuration and assemblage theory. Assessment is based on short written essays and on a main oral presentation and written essay.
e-class: ARCH326.

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

- Barrett, J.C. και M.J. Boyd 2019. *From Stonehenge to Mycenae. The challenges of archaeological interpretation*. London.
- Bourdieu, P. 1977. *Outline of a theory of practice* (μετάφραση R. Nice). Cambridge.
- DeLanda, M. 2016. *Assemblage theory*. Edinburgh.
- Foucault, M. 1991. *Η τάξη του λόγου: εναρκτήριο μάθημα στο College de France-1970* (μετάφραση Χ. Χρηστίδης, Μ. Μαϊδάτσης). Αθήνα.
- Godelier, M. 2003. *Το αίνιγμα του δώρου* (μετάφραση Α. Αγγελίδου). Αθήνα.
- Graeber, D. 2001. *Toward an anthropological theory of value. The false coin of our own dreams*. New York - Houndmill.
- Hodder, I. 2012. *Συνύφανση. Μια αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων* (μετάφραση Ν. Κούρκουλος). Αθήνα.
- Marx, K. 1978. *Κριτική της πολιτικής οικονομίας* (μετάφραση Φ. Φωτίου), Αθήνα.
- Mauss, M. 1999. *Το δώρο: Μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής στις αρχαϊκές κοινωνίες* (μετάφραση Α. Σταματοπούλου-Παραδέλλη). Αθήνα.
- Weiner, A. 1992. *Inalienable possessions. The paradox of keeping-while giving*. Los Angeles.

Λευτέρης Πλάτων – Lefteris Platon

10

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της εποχής του χαλκού

Subject: Looking for the function of enigmatic objects from the bronze age Aegean

Περίληψη: Με τη βοήθεια σεμιναριακών εργασιών, θα αναζητηθεί ο τρόπος χρήσης αινιγματικών, μεμονωμένων ή κατηγοριών, αντικειμένων, που προέρχονται από το χώρο του Προϊστορικού Αιγαίου. Ως κριτήρια μιας τέτοιας προσέγγισης θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία, όπως η λειτουργικότητα της μορφής, το ανασκαφικό περιβάλλον, τα πιθανά ίχνη χρήσης πάνω στα ίδια τα αντικείμενα, η πιθανή απεικόνισή τους στην εικονογραφία της εποχής και εθνογραφικά παράλληλα με βεβαιωμένη λειτουργία.

Summary: With the assistance of seminar papers, the function of enigmatic isolated objects -or types of objects- of the prehistoric Aegean will be researched. Such an approach will use various arguments, such as the form of the objects themselves, the context in which they have been found, possible traces of use, their probable

representation in the iconography and ethnographic parallels having a confirmed function.

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

- Δαβάρας, Κ. 1984. «Μινωικό κηριοφόρο πλοιάριο της Συλλογής Μητσοτάκη», *AE* 1984, 55–95.
- Georgiou, H. 1980. «Minoan Fireboxes: a Study of Form and Function», *SMEA* 72, 123–187.
- Gesell, G.C. 1976. «The Minoan Snake Tube: A Survey and a Catalogue», *AJA* 80, 247–259.
- Kopaka, K. και L. Platon 1993. «Ληνοί μινωικοί», *BCH* 117, 35–101.
- Miller, D. 1985. *Artefacts as Categories. A Study of Ceramic Variability in Central India*. Cambridge.
- Orton, C.R., P. Tyers και A. Vince 1993. *Pottery in Archaeology*, 217–228. Cambridge.
- Πλάτων, Λ. 1990. «Ιδιότυπο τελετουργικό σκεύος από τη Ζάκρο», Στο *Πεπραγμένα του ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Α2, 129 - 139. Χανιά.
- Πλάτων, Λ. 1995. «Πλαστικής μορφής μινωικοί κρουνοί», Στο *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, 767–775. Ρέθυμνο.
- Platon, N. 1949. «Nouvelle interpretation des idoles-cloches du Minoan Moyen I». Στο *Mélanges d'archéologie et d'histoire offerts à Charles Picard à l'occasion de son 65e anniversaire*, 833–846. Paris.
- Van Effenterre, H. 1979. «La solution d'un 'puzzle'», *AE* 1979, 154–160.

Κώστας Κοπανιάς – Kostas Kopanias

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Αλληλένδετοι Κόσμοι: Πολιτισμικές Αλληλεπιδράσεις στην Εγγύς Ανατολή, την Κύπρο και το Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Subject: Entangled Worlds: Cultural Interactions in the Near East, Cyprus, and the Aegean during the Bronze Age and Early Iron Age.

Περίληψη: Το σεμινάριο εστιάζει στις πολύπλοκες διαδικασίες πολιτισμικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην Εγγύς Ανατολή, την Κύπρο και το Αιγαίο κατά την

Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (περ. 3000–600 π.Χ.). Μέσα από τις διπλωματικές και εμπορικές επαφές, τις μετακινήσεις πληθυσμών και τις πολεμικές συγκρούσεις, αυτές οι περιοχές ανέπτυξαν στενές σχέσεις και παρεμφερείς πολιτισμικές ταυτότητες. Το σεμινάριο θα εξετάσει τα αρχαιολογικά τεκμήρια (όπως κεραμική, αρχιτεκτονική, μεταλλουργία και ταφικά έθιμα) σε συνδυασμό με τις γραπτές πηγές. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις μεταβατικές περιόδους, κυρίως στα τέλη της 3^{ης} και της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ.

η-Τάξη: ARCH1172

Summary: This seminar focuses on the complex processes of cultural interaction between the Near East, Cyprus, and the Aegean during the Bronze Age and the Early Iron Age (ca. 3000–600 BC). Through diplomatic and commercial contacts, population movements, and military conflicts, these regions developed close ties and similar cultural identities. The seminar will examine archaeological evidence (such as pottery, architecture, metallurgy, and burial customs) alongside written sources. Special emphasis will be placed on transitional periods, particularly at the end of the 3rd and 2nd millennia BCE.

e-class: ARCH1172

12

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

- Bard, K.A. 2015. *An Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt*. 2^η έκδ. Oxford.
- Iacovou, M. επιμ. 2013. *Cyprus and the Aegean in the Early Iron Age: The Legacy of the Eleventh Century Crisis*. Nicosia.
- Knapp, A. B. 2021. *Migration Myths and the End of the Bronze Age in the Eastern Mediterranean*. Cambridge.
- Master, D.M. επιμ. 2021. *The Oxford Handbook of the Phoenician and Punic Mediterranean*. Oxford.
- O'Brien, J.M. επιμ. 2015. *The Oxford Handbook of the Archaeology of the Levant: c. 8000–332 BCE*. Oxford.
- Radner, K. και E. Robson επιμ. 2011. *The Oxford Handbook of Cuneiform Culture*. Oxford.
- Shaw, I. και E. Bloxam επιμ. 2020. *The Oxford Handbook of Egyptology*. Oxford.
- Steadman, S.R. και G. McMahon επιμ. 2011. *The Oxford Handbook of Ancient Anatolia: 10,000–323 BCE*. Oxford.
- Steiner, M.L. και A.E. Killebrew επιμ. 2014. *The Oxford Handbook of the Archaeology of the Levant: c. 8000–332 BCE*. Oxford.

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου.

Subject: Mortuary archaeology of the Early Aegean.

Περίληψη: Παρουσιάζονται τα αρχαιολογικά δεδομένα από τα νεκροταφεία της Πρώιμης και Μέσης Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο: ταφική αρχιτεκτονική, χωρική οργάνωση των νεκροταφείων, ταφικά έθιμα και τελετές, κτερίσματα και τελετουργικός εξοπλισμός. Εξετάζονται κριτικά τα θεωρητικά σχήματα και οι τρόποι προσέγγισης που έχουν κατά καιρούς χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία αυτών των δεδομένων. Αναλύονται οι δυνατότητες αλλά και οι περιορισμοί που υπάρχουν στη χρήση των ταφικών δεδομένων για την ανασύνθεση των αντιλήψεων, της δημογραφίας και της οργάνωσης των κοινωνιών στο Αιγαίο της 3ης και των αρχών της 2ης χιλιετίας π.Χ.

Summary: The course deals with the archaeological record from the cemeteries of the Early and Middle Bronze Age Aegean: tomb architecture, spatial organization of cemeteries, mortuary practices, burial offerings, funerary rituals and ritual equipment. We critically examine theoretical schemes and methods of approach that have been implemented for the interpretation of the relevant evidence. We also discuss the potential and limitations in the use of mortuary data to reconstruct mortuary beliefs, demography and social organization of the Aegean communities in the 3rd and early 2nd millenium B.C.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

- Bloch, M. και J. Perry. 1982. *Death and the regeneration of life*. Cambridge. Ιδιαίτερα οι σελ. 1–45.
- Branigan, K. επιμ. 1998. *Cemetery and Society in the Bronze Age*. Sheffield.
- Cavanagh, W. και C. Mee. 1998. *A Private Place: Death in Prehistoric Greece*, SIMA 125. Jonsered.
- Chapman, R. και K. Randsborg. 1981. Approaches to the archaeology of death. Στο *The archaeology of death*, επιμ. R. Chapman, R. Kinnes και K. Randsborg, 71–81. Cambridge.
- Doumas, C. 1977. *Early Bronze Age burial habits in the Cyclades*, SIMA 48. Göteborg.
- Laffineur, R. επιμ.. 1987. *Thanatos: Les coutumes funéraires en Égée à l'Age du Bronze, Aegaeum* 1. Liège.

- Metcalf, P. και R. Huntington. 1991. *Celebrations of Death: the anthropology of mortuary ritual*. Cambridge.
- Morris, I. 1997. Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην Κλασική Αρχαιότητα (μετάφραση Κ. Μαντέλη). Ηράκλειο. Ιδιαίτερα οι σελ. 1–39 και 253–267.
- Parker Pearson, M. 1999. *The Archaeology of Death and Burial*. Texas.
- Weiberg, E. 2007. *Thinking the Bronze Age: Life and Death in Early Helladic Greece*. Boreas, Uppsala Studies in Ancient Mediterranean and Near Eastern Civilizations 29. Uppsala. Ιδιαίτερα οι σελ. 187–388.

Αίλιαν Καραλή - Γιώργος Φερεντίνος –

L. Karali (prof. em. NKUA) – **G. Ferentinos** (prof. em. Univ. of Patras)

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Προϊστορικό Αιγαίο. Γεωαρχαιολογικές και βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις

Subject: Prehistoric Aegean: A geoarchaeological and bioarchaeological approach

Περίληψη: Η μελέτη των περιβαλλοντικών αλλαγών κατά το παρελθόν μπορεί να μας δια φωτίσει για το παρόν και το μέλλον. Για τον αρχαιολόγο είναι πολύ σημαντική η γνώση των βασικών γεωλογικών και οικολογικών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή και τη δράση του ανθρώπου και των λοιπών ζώντων οργανισμών. Στο σεμινάριο θα εξετασθούν οι εφαρμογές τους στην προϊστορική αρχαιολογία. Οι μεταβολές του φυσικού περιβάλλοντος και του γεωαναγλύφου ιδιαίτερα κατά τους προϊστορικούς χρόνους έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην μετακίνηση αγαθών και ιδεών, στην ανάπτυξη ή εγκατάλειψη οικισμών. Θα παρουσιαστούν οι κύριες μέθοδοι μελέτης των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων, με στόχο την ασφαλέστερη αναγνώριση του κάθε είδους και την συμβολή τους στην πληρέστερη κατανόηση του αρχαιολογικού συνόλου.

14

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Allen, K.M.S., S.W. Green και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London
- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy: Musée d'Annecy
- Brown, A.G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge
- Chambers, F.M. 1993. *Climate change and human impact on the landscape*. London
- Courty, M.A., P. Goldberg και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology, Cambridge Manuals in Archaeology*. Cambridge
- Higgins, M.D. και R. Higgins. 1996. *A geological companion to Greece and the Aegean*. New York / London

- Καραλή, Λ. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα
- Καραλή, Λ. και Γ. Φερεντίνος, επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Αθήνα
- Kraft J.C. et al. 1977. «Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites». *Science* 195: 941-7.
- Raikes R.L. 1984. *Water, weather and prehistory*, 2nd edition. N. Jersey

2β. Σεμινάρια ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ευρυδίκη Κεφαλίδου – Eurydice Kefalidou

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Εικονογραφία και εικαστική αφήγηση, με έμφαση στην αττική αγγειογραφία (8ος-4ος αι. π.Χ.)

Subject: Iconography and Visual Narration, with an emphasis on Attic painted pottery (8th-4th century BC)

Περίληψη: Κάθε εικόνα είναι μια πράξη επικοινωνίας και αποτελεί τμήμα μίας 'αλυσίδας' που συνδέει τον εικαστικό δημιουργό με τον θεατή μέσω των συμφραζομένων της θέασης και της εικονογραφίας. Στο μάθημα παρουσιάζονται και σχολιάζονται οι θεωρίες για τις διάφορες τεχνικές και την εξέλιξη της εικαστικής αφήγησης, τονίζεται η σημασία του πολιτισμικού πλαισίου και του διαδραστικού χαρακτήρα της διαδικασίας της θέασης για τη νοσηματοδότηση ενός εικαστικού έργου, αναλύονται οι έννοιες της μικροδομής και μακροδομής της οπτικής αφήγησης, και παρουσιάζονται μελέτες περίπτωσης.

16

Summary: Every image is an act of communication and is part of a 'chain' that connects the visual artist with the viewer through the contexts of viewing and iconography. The course presents various study cases on the theories, the techniques, and the evolution of visual narration, analyzes the concepts of micro- and macro-structure, and emphasizes the importance of cultural context during the interactive viewing process.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

A. ΒΑΣΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Stansbury-O'Donnell, M. 2022. *Η εικαστική αφήγηση στην αρχαία ελληνική τέχνη* (μετάφραση Δάφνη Κωλέττη). Αθήνα.

Stansbury-O'Donnell, M. 2011. *Looking at Greek Art*. Cambridge.

B. ΓΕΝΙΚΑ

Dowden, K. και N, Livingstone, επιμ. 2014. *A Companion to Greek Mythology*. Chichester.

Oakley, J.H. 2013. *The Greek Vase: Art of the Storyteller*. Malibu-J.P. Getty Museum.

Oakley, J.H. 2020 *A Guide to Scenes of Daily Life on Athenian Vases*. Madison-WI.

Smith, T.J. και D. Plantzos επιμ. 2012. *A Companion to Greek Art*. Oxford.

Spivey, N. 1996. *Understanding Greek Sculpture: Ancient Meanings, Modern Readings*. London.

Woodford, S. 2003. *Images of Myths in Classical Antiquity*. Cambridge.

Γ. ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Beazley Archive Pottery Database: <http://www.beazley.ox.ac.uk/pottery>

- Οι επίσημοι ιστότοποι των ελληνικών και ξένων Μουσείων και επιστημονικών / ερευνητικών ιδρυμάτων.

Στυλιανός Κατάκης – Stylianos Katakis

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Παράδοση και νεωτερισμοί στη Ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας τον 1^ο αι. π.Χ. και τον 1^ο αι. μ.Χ.

Subject: Tradition and innovations in the Roman province of Achaëa in the 1st c. BC and the 1st c. AD

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση των αλλαγών που επήλθαν στο νότιο ελλαδικό χώρο (με μέρος των Κυκλάδων) κατά τους πρώτους αιώνες της ρωμαϊκής κυριαρχίας. Θα εστιάσουμε στη γλυπτική όπου τα παραδοσιακά και τα νεωτερικά στοιχεία είναι περισσότερο εμφανή, χωρίς να αποκλείσουμε άλλες μορφές τέχνης. Οι νέοι παραγγελιοδότες, πλούσιοι ιταλοί έμποροι εγκατεστημένοι ή μη στην ελληνιστική Ανατολή, ρωμαίοι αξιωματούχοι, πνευματικοί άνθρωποι, όπως ο Κικέρων, και τελικά οι ρωμαίοι αυτοκράτορες επηρεάζουν την παραγωγή των «νέο» αττικών εργαστηρίων και την εικόνα των πόλεων. Η ώσμωση του ελληνιστικού κόσμου με την ρεπουμπλικανική και πρώιμη αυτοκρατορική Ρώμη διαμορφώνει τον νέα ελληνο-ρωμαϊκή Οικουμένη. Κατά πόσο όμως είναι ελληνική και πόσο ρωμαϊκή στους δύο αυτούς αιώνες, ειδικά στην επαρχία της Αχαΐας; Κάποιες απαντήσεις θα μας δώσουν η Δήλος και η Αθήνα αρχικά, η Αθήνα και οι νέες ρωμαϊκές πόλεις στη συνέχεια.
η-τάξη: ARCH979

Summary: The seminar aims to examine the cultural changes that occurred in the southern part of mainland Greece (with part of the Cyclades) during the first centuries of Roman rule. We will focus on sculpture, where traditional and innovative elements are more evident, without excluding other art forms. New sponsors, such as the wealthy Italian traders (settled in the Hellenistic East or not), Roman officials, intellectuals such as Cicero, and, finally, the Roman emperors, influenced the artistic production of the so-called neo-attic workshops and the overall image of the cities. The interaction between the Hellenistic world and the late republican Rome gradually led to the emergence of a new Greco-Roman Oikumene. However, how much Greek or Roman

is it? Delos and Athens will provide us with answers at the beginning of the period, while Athens and the new Roman cities will be the center of our study later on.
e-class: ARCH979

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

- Biard, G. 2017. *La représentation honorifique dans les cités grecques aux époques classique et hellénistique*. BEFAR 376. Paris – Athènes.
- Βλίζος, Σ. επιμ. 2008. *Η Αθήνα κατά τη Ρωμαϊκή εποχή. Πρόσφατες ανακαλύψεις, νέες έρευνες*, Μουσείο Μπενάκη, 4^ο Παράρτημα. Αθήνα.
- Bol, P.C. επιμ. 2007. *Die Geschichte der antiken Bildhauerkunst III. Hellenistische Plastik*. Mainz.
- Di Napoli, V., F. Camia, V. Evangelidis, D. Grigoropoulos, D. Rogers και S. Vlizos, επιμ. 2018, *What's New in Roman Greece? Recent Work on the Greek Mainland and the Islands in the Roman Period*, Proceedings of a Conference held in Athens, 8-10 October 2015. Μελετήματα 80. Athens.
- Eckstein, A. M. 2008. *Rome enters the Greek East*. Oxford.
- Καραναστάση Π., Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2018. *Γλυπτική και κοινωνία στη ρωμαϊκή Ελλάδα: καλλιτεχνικά προϊόντα, κοινωνικές προβολές. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Πέθυμνο, 26-28 Σεπτεμβρίου 2014*. Θεσσαλονίκη.
- Queyrel, F. 2020. *La sculpture hellénistique, 2. Royaumes et cités*. Paris.
- Rizakis, A.D. και Cl. E. Lepenioti, επιμ. 2010. *Roman Peloponnese III. Society, Economy and Culture under the Roman Empire: Continuity and Innovation*. Μελετήματα 63. Athens.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., Π. Καραναστάση και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2012. *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκης, 7-9 Μαΐου 2009*. Θεσσαλονίκη.
- Stefanidou-Tiveriou, Th. 2008. «Tradition and Romanization in the monumental landscape of Athens». Στο Βλίζος 2008, 11-42.

18

Δημήτρης Πλάντζος / Νικόλαος Δημάκης –
Dimitris Plantzos / Nikolaos Dimakis

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Ελληνιστική Αλεξάνδρεια: τοπογραφία, αρχαιολογία, και τέχνη.

Subject: Hellenistic Alexandria: Topography, archaeology and art

Περίληψη: Στο σεμινάριο εξετάζεται η τοπογραφία, η αρχαιολογία, και η τέχνη της Αλεξάνδρειας από την ίδρυσή της έως και τους Αυτοκρατορικούς Χρόνους.

Εξετάζονται τα κυριότερα μνημεία της πτολεμαϊκής Αλεξάνδρειας μέσα από τις αρχαιολογικές και φιλολογικές μαρτυρίες, με ιδιαίτερη έμφαση στις εκτεταμένες νεκροπόλεις. Μελετάται επίσης η καλλιτεχνική παραγωγή της ελληνιστικής Αλεξάνδρειας και η ενδεχόμενη ύπαρξη «αλεξανδρινής σχολής» στην ελληνική τέχνη, και ειδικότερα στην αρχιτεκτονική, την μνημειακή ζωγραφική, την πλαστική, την κεραμική, και τη μικροτεχνία.

Summary: The seminar examines the topography, archaeology, and art of Alexandria from its foundation to the Imperial Period. The main monuments of Ptolemaic Alexandria are examined through the available archaeological and philological evidence, with special emphasis on the extensive *necropoleis*. The artistic production of Hellenistic Alexandria and the possible existence of an "Alexandrian school" in Greek art are also studied, and in particular in architecture, monumental painting, sculpture, pottery, and minor arts.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

- Abdo, A. 2022. *Alexandria Antiqua. A Topographical Catalogue and Reconstruction*. Oxford.
- Fischer-Bovet, Chr. 2018, «Official identity and ethnicity: Comparing Ptolemaic and Early Roman Egypt», *Journal of Egyptian History* 11, 208-42.
- Guimier-Sorbets, A.-M. 2021. *The Mosaics of Alexandria. Pavements of Greek and Roman Egypt*. Cairo.
- Hamma, K. επιμ. 1996. *Alexandria and Alexandrianism. Papers Delivered at a Symposium Organized by the J. Paul Getty Museum and the Getty Centre for the History of Art and the Humanities, April 22- 25, 1993*. Los Angeles.
- Harris, W.V. και G. Ruffini επιμ. 2004. *Ancient Alexandria between Egypt and Greece*. Leiden και Boston.
- McCoskey, D.E. 2002. «Race before “whiteness”: Studying identity in Ptolemaic Egypt», *Critical Sociology* 28, 13-39.
- McKenzie, J. 2007. *The Architecture of Alexandria and Egypt, 300 B.C. - A.D. 700* [The Yale University Press Pelican History of Art Series]. New Haven.
- Πλάντζος, Δ. 2018. *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Αθήνα.
- Plantzos, D. 1999. *Hellenistic Engraved Gems*. Oxford.
- Riggs, Chr. 2002, «Facing the Dead: Recent research on the funerary art of Ptolemaic and Roman Egypt», *AJA* 106, 85-101.
- Savvopoulos, K. 2019. «Popular divine imagery in Hellenistic and Roman Alexandria. The terracotta figurines collection of the Patriarchal Sacristy in Alexandria», *BSA* 114, 317-368.

Venit, M.S. 2002. *Monumental Tombs of Ancient Alexandria. The Theater of the Dead*. Cambridge.

2α-β. Κοινό σεμινάριο ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ – ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Βασίλης Πετράκης – Χαρίκλεια Μπρεκουλάκη

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Τέχνη και τεχνολογία της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις και σύγχρονες αναγνώσεις (Εποχή του Χαλκού – Ελληνιστικοί χρόνοι)

Subject: The art and craft of Ancient Greek painting: interdisciplinary approaches and modern readings (Bronze Age - Hellenistic period)

Περίληψη: Στο σεμινάριο εξετάζεται η τέχνη της αρχαίας ζωγραφικής μέσω της διεπιστημονικής μελέτης της ως ύλη και εικόνα, από την άνθησή της στα ανακτορικά περιβάλλοντα της 2ης χιλιετίας στο χώρο του προϊστορικού Αιγαίου, μέχρι την ταφική της χρήση σε μνημεία των ύστερων κλασικών και ελληνιστικών χρόνων στην Μακεδονία. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην τεχνολογία της ζωγραφικής, στη σύσταση και στις εφαρμογές των αρχαίων υλικών (χρωστικές και συνδετικές ύλες) και τεχνικών, οι οποίες διερευνώνται μέσω καινοτόμων φυσικο-χημικών μεθόδων διάγνωσης, καθώς και στην αλληλεπίδραση τεχνικής, καλλιτεχνικού ύφους και αισθητικής.

Η ζωγραφική εξετάζεται τόσο ως εικαστικό φαινόμενο, δηλαδή ως μια μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας, όσο και ως υλικός πολιτισμός, δηλαδή ως ένα προϊόν που αντικατοπτρίζει τις κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες μιας εποχής. Στόχος του σεμιναρίου είναι να προσφέρει στους φοιτητές μια πληρέστερη και σε βάθος κατανόηση των ποικίλων εκφάνσεων της αρχαίας ζωγραφικής σε διαφορετικά χρονολογικά και γεωγραφικά συμφραζόμενα, συνδυάζοντας τις πληροφορίες που εξάγονται από την κλασική αρχαιολογία και την ιστορία της τέχνης με τα νέα δεδομένα και δυνατότητες που προσφέρει η χρήση τεχνολογιών αιχμής και εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης. Μέσω αυτών των εφαρμογών επιχειρείται η ανασύνθεση των αποσπασματικών εικόνων και η ορθότερη πρόσληψη της εικονογραφίας και της χρωματικής αρμονίας τους.

η-Τάξη: ARCH1183

Summary: The seminar examines the art and craft of ancient painting in the Aegean through an interdisciplinary lens, from its first flourishing in palatial contexts during the 2nd millennium BCE (Middle and, especially, Late Bronze Age) until its uses in Late Classical and Hellenistic Macedonia. Special emphasis is placed on the technology of painting, the composition and application of ancient materials (pigments and binding

media) and techniques, studied through innovative scientific methods of identification, as well as in the interaction between technique, style and aesthetic perception.

Painting is examined as visual representation, a form of artistic expression and creativity, as well as a aspect of material culture, produced in (and reflective of) social and cultural values of a specific setting. The course aims to offer a comprehensive in-depth understanding of the various facets of ancient painting in different chronological and geographic contexts, combining information from archaeology and art history with the new potential offered using cutting-edge technologies and AI tools. Through such means, one may attempt the reconstruction of images and approach their proper iconographic and visual perception.

e-class: ARCH1183

Ενδεικτική Βιβλιογραφία – Selected Bibliography

- Becker, J., J. Jungfleisch και C. von Rüden, επιμ. 2018. *Tracing Technoscapes: The Production of Bronze Age Wall Paintings in the Eastern Mediterranean*, Leiden.
- Vlachopoulos, A.G. επιμ. 2018. *Χρωστικές. Paintbrushes. Wall-painting and vase-painting of the second millennium BC in dialogue: Proceedings of the International Conference on Aegean Iconography held at Akrotiri, Thera, 24-26 May 2013*. Athens.
- Πλάντζος, Δ. 2018. *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Αθήνα.
- Brecoulaki H., G. Verri, B. Bourgeois, F. P. Romano, A. G. Karydas, C. Caliri, E. Martin-Gonzalez και G. Kavvadias, 2019. «The lost art of Archaic Greek painting: revealing new evidence on the Pitsa pinakes through MA-XRF and imaging techniques», *Techné* 48:35-54.
- Brecoulaki, H., επιμ. 2023, *Archaeology of Colour: Technical Art History Studies in Greek and Roman Painting and Polychromy*, MELETEMATATA 87. Athens.
- Brecoulaki, H. 2026. *La Peinture Funéraire de Macédoine. Emplois et Fonctions de la Couleur, IVe-IIe s. av. J.-C.*, MELETEMATATA 48. Athens.
- Brecoulaki, H. A. Karydas, V. Perdikatis και M. P. Colombini, 2021. «Re-presenting in colours at the ‘Palace of Nestor’: Original polychromy and painting materials», στο J. Bennet, επιμ., *Representations. Material and Immaterial Modes of Communication in the Bronze Age Aegean*, *Sheffield Studies in Aegean Archaeology*, 53-106. Oxford and Philadelphia.
- Kakoulli, I. 2009. *Greek Painting Techniques and Materials from the Fourth to the First Century BC*. London.
- Brysbaert, A., επιμ. 2008. *The Power of Technology in the Bronze Age Eastern Mediterranean: The Case of Painted Plaster*, *Monographs in Mediterranean Archaeology* 12. London and Oakville.
- Morgan, L. επιμ. 2005. *Aegean Wall Painting: A Tribute to Mark Cameron*. *BSA Studies* 13. London.

2γ. Σεμινάρια ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σοφία Ανεζίρη – Sophia Aneziri

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Αρχαία Ελληνική Επιγραφική και Διαδίκτυο. Επεξεργασία επιγραφικών κειμένων για τον εμπλουτισμό της βάσης NAYTILOS

Subject: Ancient Greek Epigraphy and the Internet. Processing of epigraphic texts for the enrichment of the database NAUTILOS

Περίληψη: Στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα ασκηθούν στην επεξεργασία επιγραφών που ρίχνουν φως σε διάφορες πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου της αρχαιότητας (π.χ. ψηφίσματα, συνθήκες, επιστολές, διατάγματα, συμβάσεις, νόμους, καταλόγους κ.ά.). Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις εκδόσεις και τη βιβλιογραφία, στις τεχνικές μεταγραφής, μετάφρασης και στον σχολιασμό. Οι μετέχοντες θα εξοικειωθούν στις μεθόδους και τα εργαλεία με τα οποία καθίσταται εφικτή η διάχυση των επιγραφών σε ευρύτερο κοινό. Τα κείμενα που θα συντάξουν με κατάλληλη επεξεργασία θα εμπλουτίσουν το περιεχόμενο του αναβαθμισμένου ιστότοπου NAYTILOS (<https://nautilus.arch.uoa.gr/>) και θα φέρουν το όνομά του συντάκτη τους.
η-Τάξη: ARCH1181

Summary: During the seminar, postgraduate students will work on inscriptions that shed light on various aspects of the public and private life in antiquity (e.g. decrees, treaties, letters, edicts, contracts, laws, petitions, accounts, lists etc.). Emphasis will be placed on publications and bibliography, transcription and translation techniques, and commentary. Participants will become familiar with the methods and tools that enable the dissemination of inscriptions to a wider audience. The texts they will write after appropriate editing will enrich the content of the NAUTILOS website (<https://nautilus.arch.uoa.gr/>) bearing the name of their author.
e-class: ARCH1181

Ενδεικτική βιβλιογραφία και ιστοσελίδες – Selected bibliography and websites

Ανθολόγιο 2018. *Επιγραφές και πάπυροι της μετακλασικής αρχαιότητας (κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός)*, επιμ. Σ. Ανεζίρη. Αθήνα.

Attic Inscriptions Online (AIO) <http://www.atticinscriptions.com/>

Collection of Greek Ritual Norms (CGRN) <http://cgrn.ulg.ac.be/>

Guarducci, M. 2019. *Η Ελληνική Επιγραφική από τις απαρχές ως την ύστερη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο*, μετάφραση. Κ. Κουρεμένος. Αθήνα.
Inscriptiones Graecae Digitale Edition (IG) <http://telota.bbaw.de/ig/>
Rhodes, P.J. και R. Osborne 2003. *Greek historical inscriptions, 404-323 BC*. Oxford.
Woodhead, A. G. 2009. *Η μελέτη των ελληνικών επιγραφών*. μετάφραση Ε. Κουρίνου και Φ. Πίκουλα. Αθήνα.

Νίκος Γιαννακόπουλος/Χρ. Κοκκινιά –
Nikos Giannakopoulos/Christina Kokkinia

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Θέμα: Πολιτικοί και κοινωνικοί θεσμοί στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο

Subject: Political and social institutions in the Hellenistic and Roman periods

Περίληψη: Στο σεμινάριο θα εξεταστούν πολιτικοί και κοινωνικοί θεσμοί που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην οργάνωση των κοινωνιών του ελληνικού χώρου κατά την μετακλασική εποχή (3 αι. π.Χ.-3 αι. μ.Χ.). Θα εξεταστεί κατά πόσο οι εν λόγω θεσμοί αποτελούν επιβιώσεις ή μετεξελίξεις θεσμών παλαιότερων περιόδων· πώς λειτούργησαν εκείνοι οι θεσμοί που επιβίωσαν από παλαιότερες περιόδους στο πλαίσιο των νέων ιστορικών δεδομένων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής· σε ποιες ανάγκες ανταποκρίνονταν και από πού προήλθαν όσοι θεσμοί εμφανίστηκαν κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο· ποιες θεμελιώδεις αξίες για την οργάνωση των κοινωνιών εξέφραζαν οι εν λόγω θεσμοί.

η-Τάξη: ARCH1177

Summary: The course will examine political and social institutions that played an important role in the organization of Greek communities of the post-classical era (3rd c. BCE to 3rd c. CE). Questions that will be discussed include: to what extent are such institutions continuations or transmutations of earlier ones; how did institutions that survived from earlier periods operate in the changed social and political environment of the post-classical polis; where did institutions that appear for the first time in the Hellenistic and Roman periods emanate from, and what needs did they answer; which fundamental values for the organization of societies did those institutions express.

e-class: ARCH1177

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

- Beck, H., K. Buraselis και A. McAuley επιμ. 2019. *Ethnos and Koinon. Studies in Greek Ethnicity and Federalism*. Heidelberger Althistorische Beitrage und Epigraphische Studien 71. Stuttgart.
- Ersine, A. επιμ. 2009. *A Companion to the Hellenistic World*. Oxford.
- Fröhlich, P. και Chr. Müller, επιμ. 2005. *Citoyenneté et participation à la basse époque hellénistique*. Genève.
- Gauthier, Ph. 2011. *Études d'histoire et d'institutions grecques: choix d'écrits édité et indexé par Denis Rousset*. Genève.
- Hallmannsecker, M. και A. Heller, επιμ. 2024. *The Oxford Handbook of Greek Cities in the Roman Empire*. Oxford.
- Ma, J. 2024. *Polis: A New History of the Ancient Greek City-State from the Early Iron Age to the End of Antiquity*. Princeton.
- Metcalf, W.E. 2011. *The Oxford Handbook of Ancient Greek and Roman Coinage*. Oxford.
- Paschidis, P. 2008. *Between City and King. Prosopographical Studies on the Intermediaries Between the Cities of the Greek Mainland and the Aegean and the Royal Courts in the Hellenistic Period (322-190 BC)*. Meletemata 59. Athens.
- Psoma, S.E. 2022. *Corcyra: a Greek city in the Centre of the Greek world. From the Kerkyres to Early Christianity*. Meletemata 83. Athens.
- Van Nijf, O. και R. Alston, επιμ. 2011. *Political Culture in the Greek City after the Classical Age*. Leuven και Paris.

24

Σελήνη Ψωμά – Selene Psoma

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Ο πόλεμος κατά την Ελληνική Αρχαιότητα: ζητήματα τακτικής

Subject: War in Greek Antiquity: tactical issues

Περίληψη: Το σεμινάριο επικεντρώνεται σε ζητήματα τακτικής που εφάρμοσαν τα στρατεύματα *έλληνίδων* πόλεων, βασιλέων και ομοσπονδιακών κρατών της Αρχαιότητας από τον ύστερο 6^ο π.Χ. αι. έως την καταστροφή της Κορίνθου. Τα επιμέρους θέματα που θα εξεταστούν είναι η οπλιτική φάλαγγα και η λειτουργία της, το ιππικό, τα ελαφριά σώματα, άλλα βοηθητικά σώματα συμπεριλαμβανομένων και των μισθοφορικών, η στρατιωτική εκπαίδευση και η εξάσκηση στα όπλα, ο ρόλος του

γυμνασίου, οι μεγάλες αλλαγές των ελληνιστικών χρόνων, και τα σχετικά εγχειρίδια της Αρχαιότητας.

η-Τάξη: ARCH1186

Summary: The seminar focuses on tactical issues implemented by the armies of Greek city-states, kings, and federal states of Antiquity from the late 6th century BC until the destruction of Corinth. The individual topics that will be examined are the hoplite phalanx and its function, the cavalry, the light corps, other auxiliary corps including mercenaries, military education and weapons training, the role of the gymnasium, the major changes of the Hellenistic period, and the relevant textbooks of Antiquity.

e-class: ARCH1186

Ενδεικτική βιβλιογραφία – Selected bibliography

- Adcock, F.E 1957. *The Greek and Macedonian Art of War*. Berkeley και Los Angeles.
- Armstrong, J., A.J. Pomeroy και D. Rosenbloom 2024. *Money, warfare and power in the ancient world: studies in honour of Matthew Trundle*. London και New York.
- Campbell, B. και L.A. Tritle, επιμ. 2013. *The Oxford Handbook of Warfare in the Classical World*. Oxford.
- Ducrey, P. 1985. *Guerre et guerrier dans la Grèce antique*. Paris.
- Hanson, V.D. 1989. *The Western Way of War: Infantry battle in Classical Greece*. New York.
- Konijnendijk, R. 2018. *Classical Greek Tactics: a Cultural History*. Mnemosyne Supplements 409. Leiden.
- Konijnendijk, R. και M. Dal Borgo, επιμ. 2024. *The Economics of War in Ancient Greece*, London, New York και Dublin.
- Lazenby, J.F. 1985. *The Spartan Army*. Warminster.
- Mann, C. 2013. *Militär und Kriegführung in der Antike*. München.
- Pritchett, W.K. 1971. *Ancient Greek Military Practices (The Greek Stater at War I)*. Berkeley και Los Angeles.
- Pritchett, W.K. 1974-1991. *The Greek Stater at War II-V*. Berkeley, Los Angeles και Princeton.
- Van Regenmortel, Ch. 2024. *Soldiers, Wages and the Hellenistic Economies*. Cambridge.
- Van Wees, H. 2004. *Greek Warfare: Myths and Realities*. London.

3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

1.1 Σκοπός του Π.Μ.Σ. «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: Από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» («Archaeology and History of the Ancient World: from the Early Prehistory to Late Antiquity») είναι η εξειδίκευση και εμβάθυνση σε ερευνητικά ζητήματα ιστορίας και αρχαιολογίας του αρχαίου κόσμου, καθώς και η διεύρυνση του γνωστικού πεδίου των μεταπτυχιακών φοιτητών. Με βάση τα προσόντα αυτά, μπορούν να παραγάγουν υψηλής ποιότητας επιστημονικό έργο, να προχωρήσουν σε διδακτορικές σπουδές και να σταδιοδρομήσουν στον ακαδημαϊκό και ευρύτερο ερευνητικό χώρο, στην εκπαίδευση ή/και ως αρχαιολόγοι στο Υπουργείο Πολιτισμού, σε ιδιωτικούς φορείς, όπως και ως ελεύθεροι επαγγελματίες

1.2 Το Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: Από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» («Archaeology and History of the Ancient World: from the Early Prehistory to Late Antiquity»), μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών, στις εξής ειδικεύσεις:

1. Προϊστορική Αρχαιολογία (Prehistoric Archaeology)
2. Κλασική Αρχαιολογία (Classical Archaeology)
3. Αρχαία Ιστορία (Ancient History)

1.3 Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

- 1.4 Οι απόφοιτοι αποκτούν γνώσεις εξειδικευμένες, καθώς και τα μεθοδολογικά-ερευνητικά εργαλεία για την ανάπτυξη συνθετικής, κριτικής σκέψης και την εμβάθυνση σε επιστημονικά πεδία της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας του Αρχαίου Κόσμου από την εποχή του λίθου μέχρι την ύστερη αρχαιότητα. Η σεμιναριακή μορφή των μαθημάτων οδηγεί στην κατανόηση και εφαρμογή της ερευνητικής διαδικασίας, τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και τη διεξαγωγή πρωτογενούς έρευνας, καθώς και στη σύνταξη ολοκληρωμένων ερευνητικών προτάσεων και ερευνητικών άρθρων στο πεδίο της κάθε ειδίκευσης, ενώ παράλληλα εξοικειώνονται με τη συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια.
-

ΑΡΘΡΟ 2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το νόμο 4957/2022 είναι:

2.1 Σε επίπεδο Ιδρύματος αρμόδια όργανα είναι η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών και η Σύγκλητος.

2.2 Σε επίπεδο Τμήματος αρμόδια όργανα είναι:

2.2.1 Η **Συνέλευση** του Τμήματος.

Αρμοδιότητες της Συνέλευσης είναι να:

- α) εισηγείται στη Σύγκλητο διά της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών την αναγκαιότητα ίδρυσης/τροποποίησης Π.Μ.Σ., καθώς και την παράταση της διάρκειας του Π.Μ.Σ.,
- β) ορίζει τον/ην Διευθυντή/τρια και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής κάθε Π.Μ.Σ. του Τμήματος,
- γ) συγκροτεί Επιτροπές για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών και εγκρίνει την εγγραφή αυτών στο Π.Μ.Σ.,
- δ) αναθέτει το διδακτικό έργο μεταξύ των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και δύναται να αναθέτει επικουρικό διδακτικό έργο σε Π.Μ.Σ. στους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος ή της Σχολής, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος του Π.Μ.Σ.
- ε) συγκροτεί εξεταστικές επιτροπές για την εξέταση των διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών και ορίζει τον επιβλέποντα ανά εργασία,
- στ) διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης και απονέμει το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών,
- ζ) εγκρίνει τον απολογισμό του Π.Μ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Συντονιστικής Επιτροπής (Σ.Ε.),
- η) ασκεί κάθε άλλη νόμιμη αρμοδιότητα.

2.2.2 Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)

Η Σ.Ε. αποτελείται από τον/την Διευθυντή/τρια του Π.Μ.Σ. και τέσσερα (4) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Π.Μ.Σ. και αναλαμβάνουν διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ. Τα μέλη της Σ.Ε. καθορίζονται για διετή θητεία με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και ιδίως:

- α) καταρτίζει τον αρχικό ετήσιο προϋπολογισμό του Π.Μ.Σ. και τις τροποποιήσεις του, εφόσον το Π.Μ.Σ. διαθέτει πόρους, και εισηγείται την έγκρισή του προς την Επιτροπή Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.),
- β) καταρτίζει τον απολογισμό του προγράμματος και εισηγείται την έγκρισή του προς τη Συνέλευση του Τμήματος,
- γ) εγκρίνει τη διενέργεια δαπανών του Π.Μ.Σ.,
- δ) εισηγείται προς τη Συνέλευση του Τμήματος την κατανομή και την ανάθεση διδακτικού έργου,
- ε) εισηγείται προς τη Συνέλευση του Τμήματος την πρόσκληση Επισκεπτών Καθηγητών για την κάλυψη διδακτικών αναγκών του Π.Μ.Σ.,
- στ) καταρτίζει σχέδιο για την τροποποίηση του προγράμματος σπουδών, το οποίο υποβάλλει προς τη Συνέλευση του Τμήματος,

ζ) εισηγείται προς τη Συνέλευση του Τμήματος την ανακατανομή των μαθημάτων μεταξύ των ακαδημαϊκών εξαμήνων, καθώς και θέματα που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών,

η) ορίζει τους/τις Ακαδημαϊκούς/ές Συμβούλους των φοιτητών,

θ) προτείνει στη Συνέλευση του Τμήματος τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών (ΜΔΕ),

ι) εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος φοιτητικά θέματα,

ια) αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί την σχέση των εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

2.2.3 Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ. προέρχεται από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος βαθμίδας καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή και ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος για διετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς περιορισμό.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) προεδρεύει της Σ.Ε. και συγκαλεί τις συνεδριάσεις της,

β) καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του Π.Μ.Σ.,

γ) εισηγείται τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. προς τη Συνέλευση του Τμήματος,

δ) ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης,

ε) έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση,

στ) είναι υπεύθυνος/η για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών,

ζ) κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της Σ.Ε., συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ.,

η) είναι Επιστημονικός Υπεύθυνος/η του προγράμματος και ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες,

θ) παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεων των οργάνων του Π.Μ.Σ., την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κανονισμού και του Κανονισμού μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και την παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Π.Μ.Σ.,

ι) ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, η οποία ορίζεται στην απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ., καθώς και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής δεν δικαιούνται αμοιβής ή οιασδήποτε αποζημίωσης για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται και σχετίζεται με την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2.3 Γραμματειακή υποστήριξη Π.Μ.Σ.

α) Η Γραμματεία του Τμήματος είναι αρμόδια για τη γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ.

β) Ο/Η Γραμματέας του Τμήματος ορίζει υπάλληλο ή υπαλλήλους – ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών και τον φόρτο εργασίας – ως αρμόδιο/ους για το Π.Μ.Σ.

γ) Το Π.Μ.Σ. μπορεί με ιδίους πόρους να προσλαμβάνει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εξωτερικούς συνεργάτες για τη γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη, οι οποίοι και πάλι βρίσκονται υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος.

ΑΡΘΡΟ 3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

3.1 Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι και κάτοχοι Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας και συναφών Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής και ομοταγών Τμημάτων της αλλοδαπής αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ.

3.2 Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων φοιτητών/τριών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται σε 45 συνολικά, εκ των οποίων 20 στην κατεύθυνση της Προϊστορικής Αρχαιολογίας, 15 στην Κλασική Αρχαιολογία και 10 στην Αρχαία Ιστορία. Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων προσδιορίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και την αναλογία φοιτητών-διδασκόντων, την υλικοτεχνική υποδομή, τις αίθουσες διδασκαλίας, την απορρόφηση των διπλωματούχων από την αγορά εργασίας.

3.3 Επιπλέον του αριθμού εισακτέων γίνεται δεκτό ένα (1) μέλος των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. κατ' έτος, εφόσον το έργο που επιτελεί στο Ίδρυμα είναι συναφές με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

3.4 Οι υπότροφοι του ΙΚΥ, οι αλλοδαποί υπότροφοι του ελληνικού κράτους, για το ίδιο γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Π.Μ.Σ., εισάγονται χωρίς εξετάσεις, μετά από προφορική συνέντευξη.

3.5 Αντιστοίχως, φοιτητές του προγράμματος του Τμήματος, που εξασφαλίζουν υποτροφία κινητικότητας (π.χ. ERASMUS) ή άλλη, μπορούν να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών τους σε Πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε άλλο Πανεπιστήμιο, με το οποίο έχει πρόγραμμα συνεργασίας το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ύστερα από απόφαση της ΣΕ.

ΑΡΘΡΟ 4. ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

4.1 Η επιλογή των φοιτητών/τριών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού.

4.2 Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στο Π.Μ.Σ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ., σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται όπως αναφέρεται στην προκήρυξη.

4.3 Η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει ανά ειδίκευση επιτροπή επιλογής εισακτέων, η οποία αποτελείται τουλάχιστον από τρία μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.

4.4 Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

- Αίτηση συμμετοχής
- Βιογραφικό σημείωμα
- Φωτοτυπία των δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
- Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών.
- Αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών μαθημάτων
- Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας αγγλικής γλώσσας , επιπέδου τουλάχιστον B2, ή περισσότερων γλωσσών, εάν υπάρχουν.
- Σεμιναριακές εργασίες, εάν υπάρχουν, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο της ειδίκευσης.
- Βεβαιώσεις συμμετοχής σε ανασκαφές, σεμινάρια, συνέδρια κ.λπ. εάν υπάρχουν.
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις, εάν υπάρχουν
- Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
- Πιστοποιητικό ελληνομάθειας ή επαρκής, διαπιστωμένη από την Επιτροπή Επιλογής Εισακτέων του Π.Μ.Σ., γνώση της ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς υποψήφιους
- Αναγνώριση ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών της αλλοδαπής

4.5 Για τους/τις φοιτητές/τριες από ιδρύματα της αλλοδαπής, που δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό αναγνώρισης ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

Η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει επιτροπή αρμόδια να διαπιστώσει εάν ένα ίδρυμα της αλλοδαπής ή ένας τύπος τίτλου ιδρύματος της αλλοδαπής είναι αναγνωρισμένα. Προκειμένου να αναγνωρισθεί ένας τίτλος σπουδών πρέπει:

- το ίδρυμα που απονέμει τους τίτλους να συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών ιδρυμάτων, που τηρεί και επικαιροποιεί ο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.,

- ο/η φοιτητής/τρια να προσκομίσει βεβαίωση τόπου σπουδών, η οποία εκδίδεται και αποστέλλεται από το πανεπιστήμιο της αλλοδαπής. Αν ως τόπος σπουδών ή μέρος αυτών βεβαιώνεται η ελληνική επικράτεια, ο τίτλος σπουδών δεν αναγνωρίζεται, εκτός αν το μέρος σπουδών που έγιναν στην ελληνική επικράτεια βρίσκεται σε δημόσιο Α.Ε.Ι.

4.6 Η αξιολόγηση των υποψηφίων και η επιλογή των εισακτέων γίνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

α) Επίδοση στις εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις για το Π.Μ.Σ. σε ποσοστό 50%. Η γραπτή εξέταση γίνεται αποκλειστικά σε θέματα της ειδικεύσεως. Η ΣΕ ορίζει τουλάχιστον δύο εξεταστές ανά ειδικεύση, οι οποίοι αναλαμβάνουν και την βαθμολόγηση των γραπτών, καθώς και έναν αναβαθμολογητή. Οι εξεταστές ορίζουν τρία θέματα εκ των οποίων κληρώνεται το ένα ενώπιον των υποψηφίων. Η βαθμολόγηση γίνεται από τους εξεταστές. Κατά την βαθμολόγηση τα ονόματα των υποψηφίων παραμένουν καλυμμένα. Εάν η διαφορά του βαθμού μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου βαθμολογητή είναι μικρότερη ή ίση με 3 μονάδες, τότε ως τελικός βαθμός του γραπτού ορίζεται ο μέσος όρος του βαθμού των δύο βαθμολογητών. Σε αντίθετη περίπτωση γίνεται αναβαθμολόγηση από τον αναβαθμολογητή. Ο τελικός βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών του αναβαθμολογητή και του βαθμού εκείνου εκ των δύο πρώτων που είναι πλησιέστερος προς αυτόν. Αν ο βαθμός του αναβαθμολογητή είναι στο μέσο όρο των βαθμών των δύο πρώτων βαθμολογητών, τότε ο βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο και των τριών βαθμολογητών. Ο βαθμός της γραπτής εξέτασης είναι τελικός. Δεν προβλέπεται άλλη διαδικασία αναβαθμολόγησης.

β) Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 50%. Η συνέντευξη πραγματοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ της ειδικεύσεως, την οποία επιθυμεί να επιλέξει ο υποψήφιος, και, δυνητικά, των κατά περίπτωση συνεξεταζόμενων γνωστικών αντικειμένων, αν υπάρχουν τέτοια. Κατά την συνέντευξη ελέγχονται οι γνώσεις των υποψηφίων στα θέματα της ειδικεύσεως, καθώς και η δυνατότητά τους να πραγματοποιήσουν πρωτότυπη έρευνα. Συνυπολογίζεται ο βαθμός του πτυχίου και των σεμιναριακών εργασιών που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδικεύσεως, η συμμετοχή σε ανασκαφές ή πρακτικές ασκήσεις, το επίπεδο των πιστοποιητικών γλωσσομάθειας, οι δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν.

Επιπροσθέτως, στην ειδικεύση της «Κλασικής Αρχαιολογίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην αρχαία ιστορία και τα αρχαία ελληνικά. Στην ειδικεύση της «Αρχαίας Ιστορίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην κλασική αρχαιολογία και τα αρχαία ελληνικά. Στην περίπτωση της ειδικεύσεως της «Κλασικής Αρχαιολογίας» και της «Αρχαίας Ιστορίας» ο βαθμός της προφορικής συνέντευξης υπολογίζεται κατά 60% με βάση την απόδοση των υποψηφίων σε θέματα της ειδικεύσεως και κατά 20% με βάση την απόδοσή τους σε θέματα των άλλων δύο εξεταζόμενων γνωστικών αντικειμένων.

γ) Απαραίτητο προσόν για την επιλογή στο Π.Μ.Σ. αποτελεί η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής γλώσσας σε επίπεδο τουλάχιστον B2.

4.7 Προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα ο υποψήφιος οφείλει να συγκεντρώσει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον επτά (7). Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί όλοι οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι. Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η Σ.Ε. καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση του Τμήματος.

Οι επιτυχόντες/ουσες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. εντός τριάντα (30) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας (με μαθηματική στρογγυλοποίηση στην ακέραιη μονάδα της κλίμακας 100), εισάγονται οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών/τριών, θα κληθούν να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. οι επιλαχόντες/ουσες (αν υπάρχουν), με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

ΑΡΘΡΟ 5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

5.1 Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών (Μ.Δ.Σ.) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

5.2 Υπάρχει δυνατότητα μερικής φοίτησης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για μερική φοίτηση έχουν:

α) οι φοιτητές που αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα,

β) οι φοιτητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

γ) οι φοιτητές που είναι παράλληλα αθλητές και κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ανήκουν σε αθλητικά σωματεία εγγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό μητρώο αθλητικών σωματείων του άρθρου 142 του ν. 4714/2020 (Α' 148), που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

γα) για όσα έτη καταλαμβάνουν διάκριση 1ης έως και 8ης θέσης σε πανελλήνια πρωταθλήματα ατομικών αθλημάτων με συμμετοχή τουλάχιστον δώδεκα (12) αθλητών και οκτώ (8) σωματείων ή αγωνίζονται σε ομάδες των δύο (2) ανώτερων κατηγοριών σε ομαδικά αθλήματα ή συμμετέχουν ως μέλη εθνικών ομάδων σε πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, παγκόσμια πρωταθλήματα ή άλλες διεθνείς διοργανώσεις υπό την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ή

γβ) συμμετέχουν έστω άπαξ, κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο πρόγραμμα σπουδών για το οποίο αιτούνται την υπαγωγή τους σε καθεστώς μερικής φοίτησης, σε

ολυμπιακούς, παραολυμπιακούς αγώνες και ολυμπιακούς αγώνες κωφών. Οι φοιτητές της παρούσας υποπερίπτωσης δύνανται να εγγράφονται ως φοιτητές μερικής φοίτησης, μετά από αίτησή τους που εγκρίνεται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η διάρκεια της μερικής φοίτησης δεν υπερβαίνει εν συνόλω τα έξι (6) εξάμηνα. Εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή η ανώτατη διάρκεια φοίτησης.

5.3 Υπάρχει δυνατότητα παράτασης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από τη Συνέλευση. Η παράταση ορίζεται σε ένα (1) εξάμηνο. Έτσι, ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται στα πέντε (5) ακαδημαϊκά εξάμηνα για την πλήρη φοίτηση και στα επτά (7) ακαδημαϊκά εξάμηνα για τη μερική φοίτηση.

5.4 Οι φοιτητές/τριες που δεν έχουν υπερβεί το ανώτατο όριο φοίτησης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτησή τους προς τη Συνέλευση του Τμήματος, δύνανται να διακόψουν τη φοίτησή τους για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Αναστολή φοίτησης χορηγείται για σοβαρούς λόγους (στρατιωτική θητεία, ασθένεια, λοχεία, απουσία στο εξωτερικό κ.ά.).

Η αίτηση πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να συνοδεύεται από όλα τα σχετικά δικαιολογητικά αρμόδιων δημόσιων αρχών ή οργανισμών, από τα οποία αποδεικνύονται οι λόγοι αναστολής φοίτησης. Η φοιτητική ιδιότητα αναστέλλεται κατά τον χρόνο διακοπής της φοίτησης και δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε καμία εκπαιδευτική διαδικασία. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Τουλάχιστον δύο εβδομάδες πριν από το πέρας της αναστολής φοίτησης, ο/η φοιτητής /τρια υποχρεούται να επανεγγραφεί στο πρόγραμμα για να συνεχίσει τις σπουδές του/της με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του/της ενεργού φοιτητή/τριας. Οι φοιτητές/τριες δύνανται με αίτησή τους να διακόψουν την αναστολή φοίτησης και να επιστρέψουν στο Πρόγραμμα μόνο στην περίπτωση που έχουν αιτηθεί αναστολή φοίτησης για δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα. Η αίτηση διακοπής της αναστολής φοίτησης πρέπει να κατατίθεται το αργότερο δύο εβδομάδες πριν από την έναρξη του δεύτερου εξαμήνου της αναστολής.

5.5 Η διάρκεια αναστολής ή παράτασης του χρόνου φοίτησης συζητείται και εγκρίνεται κατά περίπτωση από τη Σ.Ε., η οποία και εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος.

ΑΡΘΡΟ 6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

6.1 Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Για κάθε φοιτητή ορίζεται από τη Σ.Ε. ένας **ακαδημαϊκός σύμβουλος** σπουδών. Ακαδημαϊκοί σύμβουλοι μπορούν να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που συμμετέχουν στο Π.Μ.Σ. και προσφέρουν στη διάρκεια των 4 εξαμήνων ένα τουλάχιστον σεμιναριακό μάθημα. Οι ακαδημαϊκοί σύμβουλοι ορίζονται από την ΣΕ στην αρχή των σπουδών, λαμβάνοντας υπόψιν τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την αντίστοιχη πρόταση του

υποψηφίου. Η Σ.Ε. και ο ακαδημαϊκός σύμβουλος έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή.

6.2 Για την απόκτηση διπλώματος του Π.Μ.Σ. απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Για τη συμπλήρωση των πιστωτικών μονάδων απαιτείται ελάχιστος αριθμός 6 μαθημάτων και η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ). Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν σεμινάρια, ασκήσεις και φροντιστήρια.

6.3 Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα με δυνατότητα προσφοράς μαθημάτων σε άλλη γλώσσα από επισκέπτη καθηγητή προερχόμενο από ΑΕΙ της αλλοδαπής ή ξένο επιστημονικό Ίδρυμα που εδρεύει στην Ελλάδα.

6.4 Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών, καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

6.5 Η εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (Μ.Δ.Ε.) πραγματοποιείται στο Δ' εξάμηνο σπουδών και πιστώνεται με τριάντα (30) ECTS.

6.6 Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

6.6 Οι φοιτητές/ήτριες υποχρεούνται να επιλέγουν τουλάχιστον τέσσερα (4) μαθήματα της ειδίκευσής τους.

6.7 Θεσπίζεται η δυνατότητα εκπόνησης μέχρι δύο (2) ελεύθερων εργασιών (15 ECTS εκάστη) με διαφορετικούς διδάσκοντες. Αυτές σχετίζονται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Π.Μ.Σ., αλλά αφορούν στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή. Η ελεύθερη εργασία επιλέγεται μετά από συνεννόηση με τον/την ακαδημαϊκό/ή σύμβουλο και προϋποθέτει εβδομαδιαία συνεργασία με τον επόπτη καθηγητή, κατάθεση γραπτής εργασίας, και παρουσίαση αυτής στο πλαίσιο ενός σεμιναρίου του Π.Μ.Σ.

6.8 Οι φοιτητές/ήτριες μπορούν να επιλέξουν μέχρι δύο (2) μαθήματα επιλογής, συναφούς γνωστικού αντικείμενου και ανάλογων ECTS , μετά από έγκριση της ΣΕ, από άλλη ειδίκευση του ίδιου ή άλλου Π.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. ή άλλων Α.Ε.Ι.

6.9 Οι φοιτητές/ήτριες έχουν επίσης την δυνατότητα να πραγματοποιήσουν έως δύο ελεύθερες ασκήσεις στο πεδίο ειδίκευσής τους, η καθεμία εκ των οποίων αντιστοιχεί σε πέντε (5) ECTS, με τη σύμφωνη γνώμη του/της ακαδημαϊκού/-ής συμβούλου.

6.10 Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης, ή εξ αποστάσεως σε ειδικές περιπτώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

6.11 Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

4. EUROPEAN MASTER OF CLASSICAL CULTURES

Υπεύθυνοι: Καθηγ. Σελήνη Ψωμά, Αναπλ. Καθηγ. Σοφία Ανεζίρη, Αναπλ. Καθηγ. Νικόλας Δημάκης

Το European Master in Classical Cultures -(EMCC)- είναι ένα διεθνές ευρωπαϊκό πρόγραμμα με αντικείμενο τις κλασικές σπουδές, στο οποίο συμμετέχουν 15 πανεπιστήμια από 10 ευρωπαϊκές χώρες (πίνακας των παν/μίων και των αντίστοιχων υπευθύνων παρακάτω).

Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος προβλέπεται η δυνατότητα για τους συμμετέχοντες σπουδαστές να φοιτήσουν κατ' ελάχιστο σε δύο από τα συνεργαζόμενα πανεπιστημιακά ιδρύματα και να αποκτήσουν τουλάχιστον 30 ETCS σε ένα από τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, που θα έχει διαφορετική εθνική γλώσσα από το πανεπιστήμιο αφετηρίας. Επιπλέον, μπορούν -αν το επιθυμούν- να συντάξουν τη διπλωματική τους εργασία υπό την εποπτεία καθηγητών δύο διαφορετικών πανεπιστημίων. Στους φοιτητές που επιλέγονται να φοιτήσουν στο «European Master in Classical Cultures» απονέμεται μετά το πέρας των σπουδών τους, εφόσον έχουν συγκεντρώσει 120 ECTS σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος Διπλό ή Πολλαπλό Δίπλωμα. Βασική αρχή απετέλεσε εξ αρχής να γίνουν σεβαστές οι ιδιαιτερότητες των ήδη ισχυόντων κανονισμών και όρων λειτουργίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων των συμμετεχόντων πανεπιστημίων.

Περισσότερες πληροφορίες για τη διάρθρωση των σπουδών, τις προϋποθέσεις εισαγωγής και τις αιτήσεις στο www.eu-classical-cultures.eu ή στους πανεπιστημιακούς συντονιστές.

Departmental Coordinators: Prof. Selene Psoma, Assoc. Prof. Sophia Aneziri, Assoc. Prof. Nikolas Dimakis

The **European Master of Classical Cultures (EMCC)** is a European postgraduate programme uniting fifteen European universities of ten European countries in the common plan to create a coordinated course of Master's studies in the field of the Classics (Ancient History, Classical Philology, Classical Archaeology and adjacent disciplines). Students admitted to the programme «European Master in Classical Cultures», must follow the legal provisions and regulations of the host university. They will complete all course requirements about the postgraduate courses at no fewer than two and no more than three universities. They must also acquire a minimum of 30 ETCS points at one of the partner universities, which will have a different national language from their home university. Students who have validated 120 ECTS credits according to the existing regulations will receive a double or a multiple degree and a diploma supplement.

For more information visit www.eu-classical-cultures.eu or consult the departmental coordinators.

Συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια / Affiliated Universities

1. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας - National and Kapodistrian University of Athens / Department of History and Archaeology
2. Westfälische Wilhelms Universität Münster / Seminar für Alte Geschichte / Institut für Epigraphik
3. Leopold-Franzens-Universität Innsbruck/ Institut für Alte Geschichte und Altorientalistik
4. Istanbul Üniversitesi / Seminar für Alte Geschichte im Rahmen des Instituts für Geschichte
5. Università degli Studi di Perugia / Dipartimento di Scienze Storiche
6. Uniwersytet im. Adam Mickiewicza, Poznan / Historisches Institut
7. Universität Hamburg / Historisches Seminar – Arbeitsbereich Alte Geschichte
8. Universität Freiburg / Archäologisches Seminar
9. Università degli Studi di Roma Tre / Dipartimento di studi sul mondo antico
10. University of Cyprus / Faculty of Classics and Philosophy
11. Université Toulouse Le Mirail / Département d'histoire ancienne
12. Deutsches Archäologisches Institut (DAI) Rom (Prof. Dr. Fr. Flers- Prof. Dr. Ort. Dally)
13. Università degli studi di Palermo
14. Universidad de Salamanca
15. Univerza v Ljubljani
16. Universidade de Lisboa